

**První pokus
o sestavení**

**Encyklopedie
českého
literárního
samizdatu
1948–1989**

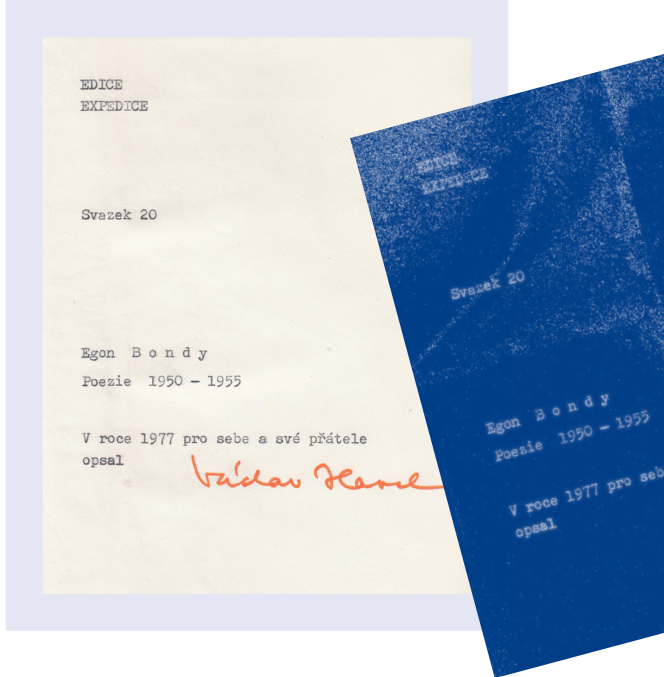
**Ústav pro českou literaturu
AV ČR, v. v. i.
2015–2018**

Český samizdat, resp. nezávislé písemnictví období mezi únorem 1948 a listopadem 1989, dávno není fenoménem neznámým, nadále však zůstává jevem do jisté míry tajemným. Bezprostředně po pádu komunistického režimu vznikla v Praze knihovna Libri prohibiti, které se během pětadvaceti let podařilo shromáždit přibližně 17 000 knihovních jednotek a 450 titulů samizdatových časopisů. Své samizdatové sbírky postupně založily také různé archivy, muzea, akademická pracoviště apod., přesto o mnoha utajovaných vydavatelských aktivitách literární historie dosud téměř nic neví. Bylo pořízeno několik bibliografických soupisů, vyšlo mnoho článků, studií i knih, které popisně či analyticky charakterizují jednotlivé ediční řady, časopisy či práci jednotlivých okruhů vydavatelů a distributorů. Avšak publikace, která by odborné i laické veřejnosti poskytla ucelenou sumu základních informací takříkajíc „pod jednou střechou“, stále chybí.

Skupina pracovníků a spolupracovníků Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR chce k takovému dílu položit základ. V letech 2015–2018 zde s podporou GA ČR vzniká první pokus o **Encyklopedii českého literárního samizdatu 1948–1989**. Její pracovní heslář zahrnuje prozatím více než 200 hesel známých a významných edičních řad, časopisů a výběrově též neperiodických sborníků; počet hesel přitom postupně stále narůstá o řadu mimopražských a mimobrněnských aktivit, z nichž mnohé dosud nebyly v odborném prostředí jakkoli reflektovány. Omezení záběru hesláře na oblast beletrie, literární vědy a esejistiky, věd o umění a příbuzných disciplín je dáno specializací pracoviště, nemuselo by však jít o ohraničení definitivní a závazné: ve chvíli, kdy se naše práce přiblíží k cíli, můžeme se ve spolupráci s politology, historiky, sociology, kunsthistoriky a dalšími badateli pokusit o druhý krok a záběr encyklopedie rozšířit do dalších oblastí, do nichž kdysi samizdatová vydavatelská činnost pronikla.

Jedním ze základních principů samizdatu bylo pochopitelně jeho utajení. Proto dnes máme k dispozici minimální písemnou dokumentaci, mimoediční samizdatové opisy zůstávají v soukromých archivech někdejších čtenářů a vydavatelů, takže literární historie musí pracovat s omezeným množstvím pramenů. Práce na předchozích publikacích (z poslední doby např. kniha **Česká literární nakladatelství 1949–1989**) nás poučila, že některé důležité informace stále ještě zůstávají jen ve vzpomínkách aktérů někdejších událostí. Proto prosíme o pomoc a spolupráci vás všechny, kteří jste se samizdatového provozu zúčastnili, ať už jako vydavatelé, opisovači, výtvarníci, knihvazači, distributoři, anebo „pouze“ jako čtenáři. Pokusme se příštím generacím podat zprávu o snad už uzavřené kapitole dějin české literatury pokud možno nezjednodušenou a nezkreslenou...

Michal Přibáň

vedoucí redaktor

Encyklopedie českého literárního samizdatu

samizdat@ucl.cas.cz

Slovník české literatury

Některá z hesel připravených pro budoucí encyklopedii lze najít na stránkách www.slovníkceskeliteratury.cz. Zde jsou k nahlédnutí též hesla spisovatelů, časopisů a literárních institucí poválečného období, která naše pracoviště zveřejňuje od roku 2008 a která nyní procházejí postupnou aktualizací.

Česká literární nakladatelství

Slovníkově uspořádaná publikace přináší rozsáhlá a podrobně zpracovaná hesla pěti desítek českých nakladatelství, která se od konce čtyřicátých do konce osmdesátých let soustředila na literární a literárněvědnou produkci, popřípadě vydávala knihy z příbuzných odborných a uměleckých oblastí. Zastoupena jsou nakladatelství s celostátní působností i tzv. krajská nakladatelství, nechybí ani vybraná hesla z oblasti exilové literatury. Jednotlivá hesla přinášejí informace o dějinách příslušné instituce, výklad produkce, přehledně zpracované bibliografické informace a rozsáhlý soupis literatury předmětu.

Encyklopedii českého literárního samizdatu 1948—1989 připravuje tým pracovníků oddělení lexikografie Ústavu pro českou literaturu AV ČR v Praze a v Brně.

Encyklopedie zahrnuje samizdatové edice, časopisy a nejvýznamnější neperiodické sborníky orientované na oblast beletrie a literární vědy a publicistiky, popřípadě na příbuzné oblasti umění a humanitních věd. Přinese též hesla osobností spojených s vydáváním samizdatu a několik přehledových a kontextových hesel.

Práce na jednotlivých heslech bude ukončena v prosinci 2017, rok 2018 je vyhrazen pro nezbytné doplňky a redakční práci, v roce 2019 dokončíme obrazovou redakci a téhož roku knihu vydáme.

Kontakt

Telefon

E-mail

samizdat@ucl.cas.cz

Web

Ústav pro českou literaturu AV ČR / oddělení lexikografie
<http://ucl.cas.cz/cs/oddeleni/oddeleni-literarni-lexikografie>

Ústav pro českou literaturu AV ČR / samizdat
<http://samizdat.ucl.cas.cz>

Adresa

Praha → Na Florenci 3/1420, 110 00 Praha 1

Brno → Květná 8, 603 00 Brno

